

กระตั่วแทงเสือ : มรดกจาก กระอ้าวแทงควาย ของตีคู่ฝั่งธนบุรี

กระตั่วแทงเสือ หรือ บ้องตันแทงเสือ เป็นการแสดงของฝั่งราชบุรีที่พัฒนาต่อยอดมาจากการแสดงของหลวงในรั้ววังที่เรียก “กระอ้าวแทงควาย” ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเกิดขึ้นในสมัยใด แต่ใน “กระอ้าวแทงควาย” กับ “กระตั่วแทงเสือ”: ประวัติและ พัฒนาการของการละเล่นโบราณ โดย “เกรียงไกร อ่องเฮงเส็ง” ได้กล่าวว่า กระอ้าวแทงควายมีรากฐานมาจากการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับควายในสังคมเกษตรกรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ยังมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์ระบุว่า กระอ้าวแทงควายเป็นการแสดงที่มาจากเมืองทวายซึ่งในอดีตเคยเป็นเมืองประเทศราช ทางทวายได้นำกระอ้าวแทงควายมาแสดงถวายในงานพระราชพิธีโสกันต์รวมทั้งงานมหรสพสมโภชในงานพระเมรุ จึงทำให้ กระอ้าวแทงควาย กลายเป็นหนึ่งในการละเล่นของหลวง ปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ธนบุรี เรื่อยมาถึงรัตนโกสินทร์ พร้อมกับการเปลี่ยนเค้าโครงเรื่องจากควายกลายเป็นเสือ และจากของหลวงในรั้ววังก็กลายเป็นการละเล่นที่ในอดีตนิยมมากในฝั่งธนบุรี

กระอ้าวแทงควายนอกจากจะเป็นการละเล่นของหลวงแล้วยังได้พัฒนามาเป็นการแสดงเบิกโรงของมหรสพทั้งหนังใหญ่ โนรา และหนังตะลุง สำหรับใครที่อยากเห็นกระอ้าวแทงควาย มีภาพประกอบอยู่ในจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดพระแก้ววังหน้า (วัดบวรสุทธาวาส) ซึ่งก็น่าเสียดายว่าไม่ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม

ส่วนกระตั่วแทงเสือนั้น สันนิษฐานคำว่า “กระตั่ว” อาจแผลงมาจากคำว่า “กระอ้าว” และเนื้อเรื่องของกระตั่วแทงเสือก็ดัดแปลงมาจากบทละคร เรื่องมโนราห์ ตอน พรานบุญจับนางมโนราห์ถวายแด่พระสุธน ทั้งยังมีดนตรีประกอบ มีบทพากย์ บทเจรจา และบทร้องคล้ายกับโนราของภาคใต้แต่ไม่ได้ประณีตเรื่องบทหรือดนตรีมาก

นัก เน้นความสนุกสนานความตื่นเต้นของการจับเสือเป็นหลัก และจากที่มีเสือ 1 ตัวก็กลายเป็นเสือหลายตัวเพิ่มความสนุกสนานเข้าไป

ปัจจุบันคณะกระต๊วแทงเสือหลงเหลืออยู่เพียงฝั่งธนบุรี ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผลมาจากเหตุที่พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ฟื้นฟูมหรสพครั้งกรุงเก่าให้ฟื้นคืนเมื่อคราวสร้างเมืองใหม่ ซึ่งก่อนหน้านีฝั่งธนบุรีมีคณะกระต๊วแทงเสือมากถึง 30 คณะ ปัจจุบันกลายเป็นการแสดงที่หาชมยาก มักเล่นกันในพิธีแห่ หรืองานฉลองสำคัญๆ เท่านั้น

อ้างอิง

เกรียงไกร ฮ่องเฮงเส็ง. (2560). กระอ้วแทงควาย กับ กระต๊วแทงเสือ ประวัติและพัฒนาการของ การละเล่นโบราณ. *วารสารไทยศึกษา มหาลัษณ์มหิดล*, 14(1), สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2563, <http://www.thaistudiesjournal.org/2019/01/17>